

Hvad der har været årsagen hertil, er ikke noget, der har været undersøgt nærmere i Veterinærdirektoratet. Jeg har på denne baggrund anmodet direktoratet om en redegørelse for årsagerne til stigningen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 218: Forslag til lov om ændring af lov om friskoler m.v., lov om gymnasiet m.v. og lov om kursus til højere forberedelseksamen og studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Tilskudsbestemmelser m.v.).
Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 13/3 96).

Sammen med denne sag foretoges den næste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 219: Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler. (Habilitetskrav, anbringelse af likvide midler, elevbetaling, bygnings-tilskud, elevstøtte, refusion m.v.).
Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 13/3 96).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Poul Erik Dyrlund (S):

Lovforslagene, vi nu behandler, medfører ændring af fire gældende love: friskoleloven, gymnasieloven, hf-loven og højskole- og efterskoleloven, hvor der skal indføres enslydende bestemmelser.

Rigtig mange skoler er etableret og udøver deres virke på grundlag af disse fire love, og det er en klar opfattelse, at langt de fleste skoler udøver deres virksomhed ganske forstandigt. Man bruger bestemmelserne i de enkelte love til gavn for den enkelte skole og skolens elever. Man anvender bestemmelserne med fornuft og ansvarlighed, og man lever helt op til det ansvar, det er at være ansvarlig bestyrelse eller ledelse i en selvejende institution, og til ånden i

lovene. Derfor er det ærgerligt, at vi i dag står her med en række forslag, som har til formål at præcisere og stramme op på en række centrale betingelser for at være en selvejende institution.

Når vi gør det, skyldes det, at nogle skoler, bl.a. de, der er sammensluttet i det såkaldte Tvindsamvirke, ikke har forstået at administrere selvejet på samme fornuftige måde som alle andre skoler. En nærmere analyse af den måde, de 32 skoler under Tvindsamvirket arbejder på, har afsløret, at man ganske klart har tilsidesat den ånd, der ligger i ordet selvejende institution, på en sådan måde, at der er god grund til at stille spørgsmål ved den administrationspraksis, man har etableret.

Der er foretaget en række dispositioner, hvis formål ikke har været at komme den enkelte skole til gode, men tværtimod at sikre to andre formål: at presse det størst mulige tilskud ud af de offentlige kasser og sikre, at så mange penge som overhovedet muligt kanaliseredes væk fra den enkelte skole og over til fællesskabet. Den analyse, der er foretaget, afslører, at der kan stilles mange, mange spørgsmål om bl.a. skolepengeforskel, herunder fripladser, huslejeforhold, administrationsforhold og revisionsforhold.

Det er den socialdemokratiske folketingsgruppes klare opfattelse, at Tvindsamvirket misbruger de gældende regler ud over alle grænser på en ganske uacceptabel måde. Den måde, man administrerer på, strider ganske klart mod selvejerbegrebet. I Socialdemokratiet ønsker vi at bevare de selvejende institutioner i den form, langt de fleste af dem har, og vi ønsker ikke, at nogle få institutioners dispositioner skal rejse tvivl om værdien af denne skoleform. Derfor støtter vi regeringens og undervisningsministerens initiativer for at få ryddet op de steder, hvor der er behov for at rydde op.

Det er en kendt sag, at Rigsrevisionen er i gang med en nærmere kulegravning af Tvindsamvirket, og det har allerede nu givet anledning til, at undervisningsministeren har måttet foretage en række helt berettigede dispositioner. Der skal ryddes op, og det er også vigtigt. Men vi må ikke glemme eleverne. Det er min klare opfattelse, at vi skal udvise en sådan forstandighed og tolerance i oprydningsarbejdet, at ingen elever, der er omfattet af undervisningspligten eller står for at skulle aflægge afgangsprøve, kommer i klemme.

Og derfor støtter vi også de to lovforslag, vi nu behandler. De opstiller klare og gennemskuelige regler, bl.a. angående huslejeforhold,

ejendomsforhold, bestyrelsens sammensætning og kompetence, revisionsforhold og placering af egne midler. Undervisningsministeren foreslår også, at loven om private grundskoler ændres, således at skolerne kan oprette kostafdelinger fra 6.-10. klassetrin, og endvidere stilles der krav om, at for at skolen kan få tilskud til en kostelev, skal eleven være fyldt 11 år. Der er tale om en stramning og en præcisering af reglerne, fordi nogle få skoler også på dette område har anvendt de hidtil gældende regler på en uhenigtsmæssig måde.

Endvidere skal jeg udtrykke tilfredshed med, at undervisningsministeren benytter lejligheden til at foretage yderligere en række mindre præciseringer og justeringer i lov om folkehøjskoler og efterskoler m.fl. Vi udtrykker i den socialdemokratiske folketingsgruppe tilfredshed med, at der nu indføres de bygningstaxametre, der længe har været tilløb til, og at det præciseres, at der ikke kan afholdes kurser for lukkede kredse. Elevstøtten for ophold på folkehøjskoler afskaffes, og det må betegnes som en ganske klar forenkling af administrationen, at elevstøtten fremover indregnes i driftstaxametret.

Endelig mener jeg, der er grund til at kvittere for, at reglerne vedrørende kommunestøtten justeres, så vi forhåbentlig bliver fri for, at elever kommer i klemme, når de kommunale tilskud skal ydes.

Jeg skal slutte med endnu en gang at give vores tilslutning til lovforslagene.

Anders Mølgaard (V):

Lad os kalde en spade for en spade: Den direkte årsag til, at vi i dag her i Folketinget behandler lovforslagene nr. L 218 og nr. L 219, kan beskrives med bare ét ord: Tvind!

Vi har i Danmark en enestående og smuk, fri højskoletradition, som mange lande faktisk misunder os. Flere generationer af danskere har høstet motivation, inspiration og lærdom, og mange har endda fået venskaber for livet på højskole- og efterskoleophold eller i en af de mange friskoler.

Den liberale, frie højskolelovgivning har som ledetråd haft princippet om frihed under ansvar. I menneskealdre har hundredvis af frie skoler og deres forstandere været bevidste om det specielle ansvar og krav om kritisk selvjustits, som kun er en såre rimelig taknemmelighedsgestus over for en lovgivning, hvor der er højt til loftet. Lovgivningen og den daglige administration byggede på gensidig tillid, og

med ekstremt få undtagelser har skolerne altid betrådt dydens smalle landevej, selv om der er enkeltstående undtagelser gennem tiderne fra denne hovedregel.

Men med Tvindkoncernens indtog i den danske skoleverden har et nyt moralkodeks set dagens lys – hvis man da overhovedet kan bruge begrebet moral i forbindelse med Tvindkoncernens yderst alternative omgang med såvel lovens bogstav som ånd. Nuvel, Tvindbevægelsens barndom var præget af en vis idealisme og pædagogisk fornyelse; men der er lysår mellem idealismen for 25 år siden og den pengemaskine, Tvindimperiet har udviklet sig til. Og i alt for mange år har Tvindimperiet drevet gæk med stort set alle myndigheder og samtidig modtaget gigantiske beløb fra landets skatteydere. Akkumuleret har Tvind vel gennem årene modtaget 1-2 mia. kr. i offentlige tilskud.

For et øjeblik at vende tilbage til mit valg af billedsprog, om behovet for at kalde en spade for en spade, er det jo netop den type redskaber, der er brug for. Alt for længe har kun hakkejernet været i aktion uden for redskabsskuret med minimal mulighed for at luge ud i Tvinds ukrudtshave, og ministeren skal vide, at han kan regne med total opbakning fra Venstre, hvis det bliver nødvendigt med en hær af entreprenørmaskiner til den totale oprydning.

I Venstre mener vi, at tiden er inde til operation oprydning hos Tvind, og jeg er fuldstændig på det rene med, at Tvind nu vil søge martyriet og påberåbe sig, at Tvindskolerne er ofre for en urimelig politisk hetz. Men realiteten er, at Tvindkoncernen har diskvalificeret sig selv ved øjensynlig at have bevæget sig for ofte på den forkerte side af kridtstregen. Danmarks liberale skoletradition er for Tvinds vedkommende ikke blevet gengældt med ansvarlighed og tillid. Salig Grundtvig ville vende sig i sin grav, hvis han fik nyt om Tvinds aktiviteter – for slet ikke at tale om Tvinds specielle pædagogik, selv om det vist også er på grænsen af misbrug af begrebet pædagogik at forbinde det med Tvind.

Så vidt Tvind og baggrunden for de to lovforslag.

Med hensyn til L 218 vil jeg indledningsvis sige, at Venstre i det store og hele kan støtte de opstramninger og præciseringer, ministeren har skitseret i lovforslaget. Der vil dog under den efterfølgende udvalgsbehandling være behov for nogle opklarende oplysninger, men det bliver der jo rigelig tid til at drøfte senere.

Det er såre naturligt, at lovforslaget præciserer: 1) Kravet om frie og uafhængige skoler. 2) At det er uforeneligt med skoleformålet at drive forretningsmæssig virksomhed med fortjeneste for øje og at støtte udenforstående aktiviteter. 3) Mulighederne for anbringelse af skolernes og kursernes likvide midler. 4) En skærpelse af kravene til bestyrelsesmedlemmer og revisorers habilitet. 5) At interessesammenfald mellem udlejere og lejere af skolebygninger skal undgås. Så vidt så godt, og vi støtter det hele.

Men jeg vil gerne knytte kommentarer til specielt to forhold. Fra Venstres side vil vi opfordre til, at ministeren og Folketingets Uddannelsesudvalg positivt overvejer at imødekomme Dansk Friskoleforenings ønske om at benytte denne lovændring til at præcisere, at forældreflertal i skolernes bestyrelser bliver fastslået som normal opfyldelse af lovgivningens intentioner. Det er kun rimeligt, at forældrene sikres reel indflydelse på skolens økonomiske og juridiske styring. Så vidt det første forhold.

For det andet er vi principielt af den opfattelse, at loven i sin helhed skulle og burde kunne træde i kraft ved næste skoleårs start, altså allerede den 1. august 1996. Vi finder det unødvendigt, at kravene til revisorhabilitet først skal være opfyldt den 1. august 1997, og at investeringskravene først skal være opfyldt den 1. august 1998. Vi finder det aldeles unødvendigt med den langsommelighed, som kan give for meget tid til ny, kreativ aktivitet.

Til sidst nogle kommentarer til L 219. Dette forslag indeholder stort set en gentagelse af de præciseringer og opstramninger, vi lige har drøftet i forbindelse med behandlingen af L 218, og det tjener derfor ikke noget formål at gentage argumenterne herfra. Jeg vil nøjes med at henvise til den, men jeg vil godt gøre et par bemærkninger, som netop er relevante i relation til L 219's specifikke målgruppe.

Først føler jeg grund til at udtrykke glæde over, at De frie Kostskolers Fællesråd i deres høringsvar til dette lovforslag stort set har givet total opbakning til forslaget. Det er flot, og det viser endnu en gang den utrolige ansvarlighed, der generelt kendetegner de frie kostskoler. Personlig glæder jeg mig også over den afgående formand i Foreningen af frie Ungdoms- og Efterskoler, Knud Buusgaard Nielsens, kommentar til den problemstilling, som er til debat i dag, i hans formandsberetning på årsmødet i begyndelsen af marts.

For Venstre er det selvfølgelig et ultimativt krav, at vore højskoler etc. også i fremtiden er frie og fuldstændig private skoler. Disse lovforslag, må på ingen måde – heller ikke utilsigtet – få den konsekvens, at skolerne kommer ud på en slikske og glider i retning af at blive offentlige institutioner.

Eva Møller (KF):

Indledningsvis vil jeg godt slå fast, at Det Konservative Folkeparti er, altid har været og altid vil være tilhænger af det frie skolevalg. Vi er tilhængere af, at der skal være frie skoler, efterskoler, højskoler, håndarbejdsskoler, husholdningsskoler osv., som kan være et alternativ til det offentlige skolevæsen. Vi finder, det er en utrolig vigtig og nødvendig ting i vort demokrati, at det er således.

Men vi ved også, at hvis disse skoler foruden at være frie også for alvor skal være et ligeværdigt alternativ til den offentlige skole, er det nødvendigt, at vi bevilger offentlig støtte til disse skoler. Derfor er vi også tilhængere af, at disse undervisningsformer skal have offentlige tilskud. Det kan der ikke være nogen som helst tvivl om, og det skal der ikke sættes spørgsmålstegn ved i løbet af dagens debat.

Jeg vil gerne sige, at det, der har været karakteristisk for lovgivningen gennem mange år – også som følge af den holdning, jeg her har givet udtryk for – jo er, at skolerne ønsker at være sig selv. De har krav på at være sig selv, at være frie og forskellige, og derfor har vi også lovgivningsmæssigt set formuleret lovene, så de på en vis måde er rammeløse. Alle formuleringer er måske ikke ganske præcise, fordi vi netop har ønsket, at de skulle kunne dække denne meget brede verden af skoler, som skulle have ret til at være forskellige, og det har jo heller ikke givet noget problem i mange år. I utrolig mange år har det været således, at man fra skolernes side har været helt klar over ikke alene, hvad lovens bogstav sagde, men også hvad lovens ånd sagde. Jeg kunne måske en lille smule enkelt sige, at bortset fra ganske, ganske enkelte skoler har vi gennem langt de fleste af årene været vidne til, at man benyttede loven, men naturligvis ikke kunne drømme om at udnytte den.

Men nu har vi desværre set – sådan fortolker jeg Rigsrevisionens bemærkninger og udtalelser – at enkelte skoler, som man med en fællesbetegnelse kalder Tvindsamvirket, tilsyneladende ikke alene har benyttet, men udnyttet og, som

jeg læser Rigsrevisionens bemærkninger, endog groft udnyttet reglerne helt i strid med det, der til alle tider har været lovens hensigt. Og hvis det virkelig er tilfældet, vil jeg gerne sige, at så har undervisningsministeren Det Konservative Folkepartis fulde opbakning til at få stoppet dette mulige misbrug af offentlige midler og sikre, at noget sådant ikke vil kunne gentage sig i tiden fremover. Det kan ikke være rigtigt, at vi skal være vidne til, at loven udnyttes langt ud over det, der på noget tidspunkt har været ret og rimeligt, at offentlige midler bruges til forkerte formål, at man ser elever opført på forkert basis osv. Sådant læser jeg i hvert fald bemærkningerne fra Rigsrevisionen.

Jeg vil gerne sige, at hvis de frie skoler, vi taler om her, skal kunne fungere og være et frit alternativ, skal de have offentlig støtte. Det betyder i praksis, at størstedelen af deres indtægter kommer fra offentlige midler, og derfor stilles der naturligvis til os som politikere et krav om at sikre, at disse offentlige midler bruges korrekt. Det er jo ikke vores egne penge, det er skatteydernes penge. Det skal vi være opmærksomme på, det skal vi være klar over, hver eneste gang vi bruger så meget som en krone af dem, og det vil sige, at de penge, der bevilges, skal bruges til skoleformål og ikke til noget som helst andet.

Jeg kan ikke læse Rigsrevisionens bemærkninger anderledes, end at man i Tvindsamvirket har været mere optaget af at bruge pengene til egne fonde end til skoleformål, og det tager vi skarpt afstand fra i Det Konservative Folkeparti. Vi har på et tidligere tidspunkt haft mistanke om det, og der har også været undersøgelser tidligere, men indtil nu må vi jo sige, at undersøgelserne har frikendt samvirket. Men denne gang ser det ud til, at der er hold i de mistanker, vi har haft om, at der er sket misbrug af offentlige midler.

Jeg vil derfor gerne sige, at Det Konservative Folkeparti helt og varmt støtter de to lovforslag, som undervisningsministeren har fremsat. Vi støtter ånden og tonen i dem. Vi ønsker at få bremset enhver form for misbrug af offentlige midler. Vi kan ikke, vi har aldrig ønsket, og vi vil heller ikke i fremtiden støtte nogen form for misbrug af offentlige midler, og vi er derfor tilfredse med de opstramninger, der sker i lovforslagene. Jeg tænker her bl.a. på, at bestyrelserne, ledelserne skal være specifikke for den enkelte skole. Man kan naturligvis samarbejde skolerne imellem, men man skal ikke være i stand til at opbygge filialskoler eller noget lignende.

Disse love er, som jeg sagde før, en form for rammelove, og derfor skal det også sikres, at revisor med sin underskrift i meget høj grad bekræfter, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med lovens formål. Også her sker der en opstramning af de bestemmelser, der gælder for revisorer. Vi er glade for, at ministeren fremhæver, at pengene skal anvendes til de rigtige formål, og at man ikke kan anbringe dem i selvstændige fonde eller lignende.

Vi hilser også med tilfredshed, at kursusudbudet – som det altid har været tanken i de frie skoler – naturligvis skal være åbent for alle og ikke kun for en lille lukket kreds, men at opgørelsen af eleverne kun skal omfatte de elever, der reelt og faktisk går på skolen og modtager undervisning. Vi har bemærket, at der er nogle enkelte muligheder for, at man i en kortere periode kan have gæstelever fra f.eks. de baltiske lande, og den mulighed skal naturligvis fortsat være til stede. Vi er også tilfredse med de forenklinger og de taxameterprincipper, der lægges ind i loven.

Som jeg læser lovforslagene, vil de foreslåede stramninger ikke genere de elever, der i øjeblikket går på skolerne, og det er væsentligt for os. En lang række af disse elever er jo anbragt på skolerne ved offentlig foranstaltning, og de skal naturligvis have mulighed for at få et fornuftigt skoleforløb. En anden ting, som er mindst lige så vigtig for os i Det Konservative Folkeparti, er, at bestemmelserne ikke vil genere det altovervejende flertal af skoler, som på ansvarlig og korrekt vis har fungeret som frie skoler og som et alternativ, vi ønsker skal fortsætte.

Vi vil naturligvis under udvalgsarbejdet stille en række opklarende spørgsmål, og vi vil især have sikkerhed for, at vi ikke hermed lægger gift ud for alle ansvarligt og korrekt drevne frie skoler i dette land. Det ville nemlig være helt i strid med konservativ tankegang.

Aage Frandsen (SF):

SF kan støtte begge de fremsatte lovforslag.

I virkeligheden burde lovforslagene have været overflødige, for den frihed og det ansvar, den danske friskole- og højskolelovgivning bygger på, lever stort set alle skoler jo op til. Men der er som bekendt en undtagelse, og det er jo kendt for alle, at undtagelsen er Tvindkøbenhavn, som har brugt og misbrugt den meget frie lovgivning, så det er nødvendigt med præciseringer og justeringer.

Vi har det nærmest på samme måde som dem, der skrev fortalen til Jydske Lov, hvor man siger: »Med lov skal land bygges. Men ville enhver nøjes med sit eget og lade andre nyde samme ret, så behøvede man slet ingen lov.« I den konkrete situation kan man sige, at hvis alle skoler havde opført sig anstændigt og ikke forsøgt at tilrane sig offentlige midler, de ikke var berettigede til, var det ikke nødvendigt at lave disse opstramninger og disse præciseringer. Og den altovervejende del af den frie skole- og højskoleverden har da også opført sig på denne måde. Man har opført sig anstændigt, og her var præciseringer og justeringer slet ikke nødvendige.

Men der er altså nogle, som har misbrugt loven. De har bevæget sig ud over grænsen for det, der gives mulighed for inden for lovens rammer og tilsyneladende – det er der andre der skal afgøre – er der også tale om decideret snyd og svindel. Men det er altså et anliggende, som ikke er Folketingets, og man kan sige heldigvis. Det er noget, andre myndigheder må tage sig af.

Jeg vil i den forbindelse godt tilkendegive, at undervisningsministeren har vores fulde opbakning til at få bragt orden i tingene og få redet trådene ud. Det bliver ikke nogen nem opgave, fordi økonomien i Tvindkoncernen er meget lidt gennemskuelig, og fordi man anvender forskellige metoder, som gør, at det kan være svært at få oplysninger frem – i hvert fald hvis man skal tro tidligere ansatte og elever på Tvindskolerne.

Det er naturligvis med en vis bekymring, vi må sige, at det er nødvendigt med disse præciseringer og opstramninger, men det er det altså efter vores opfattelse. Men vi har også noteret os, at friskole- og højskoleverdenen har sagt, at det var i orden. De har også en interesse i, at der ikke kan kastes mistanke på den måde, fri- og højskoleverdenen løser problemerne på. Det er jo også sådan, at meget af det, der står i den gældende lovgivning, svarer til det, anstændige folk inden for høj- og friskoleverdenen altid har gjort, og som man ikke kender i en række andre skoler, og derfor kan vi støtte lovforslagene.

Vi kan støtte, at når man driver skole, skal det selvfølgelig være med det formål at give skoleundervisning. Vi kan støtte, at når det drejer sig om likvide midler, skal de anbringes på markedsvilkår, om man vil, og ikke til foræringspriser. Vi kan støtte, at der stilles habilitetskrav til revisorer og bestyrelsesmedlemmer. Og vi kan støtte, at tilskudsbetingelserne strammes, så der

ikke er risiko for misbrug. Og vi ved, at det ikke generer en række af de efterskoler og højskoler og friskoler, som har opført sig på anstændig vis.

Når vi har behov for at foretage disse præciseringer, kan det også være vigtigt at understrege, at rammerne skal være i orden. Hvad man så laver inden for disse rammer, om man driver den ene skoleform eller den anden skoleform, om man gør det på den måde, som Tvindskolerne gør det på, eller man gør det på en anden måde, f.eks. på den måde, som de Grundtvig-Koldske skoler drives på, eller på den måde, som de indremissionske skoler drives på, er ikke et politisk anliggende. Denne frihed er der ingen der på nogen måde skal fratage nogen, uanset hvilken sympati eller antipati man kan have for de forskellige skoleformer. I den forbindelse kan det være værd at fremhæve, at friheden gælder for Loke såvel som for Thor.

Når vi nu er i gang med at se på friskolerne, vil jeg på baggrund af nogle henvendelser, vi har fået fra den verden, også lige nævne nogle andre ting i den forbindelse, f.eks. at der kan være et spørgsmål om at se på, hvilken andel forældrene skal have i bestyrelserne, og at der kan være et spørgsmål om at se på, hvordan vi sikrer, at de børn, der er i denne skoleform, også får deres afsluttende eksamen, hvis det drejer sig om unge i 9.-10. klasse.

Det er et problem, som også vedrører den form for skoler, vi primært tænker på i denne lovgivning, og det har jeg også forstået at ministeren har sikret.

Endelig synes jeg også, det kan være værd at se på, om det tilsyn, som ministeriet skal føre, har en tilstrækkelig styrke.

Med disse bemærkninger vil jeg tilkendegive, at vi støtter lovforslagene, og at vi mener, at man på den måde sikrer, at sigtet med den nuværende fri- og højskolelovgivning opretholdes, og at de, skal vi kalde dem vildskud, der har været, ikke opstår i fremtiden.

Elisabeth Arnold (RV):

Det Radikale Venstre støtter lovforslagene om en opstramning og præcisering af reglerne for forskellige skoletyper, herunder friskoler, højskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler.

Men derudover har det navnlig efter Venstres ordførers tale været mig magtpåliggende også at sige nogle pæne ord om Tvind, og inden SF's ordfører forlader salen, vil jeg også gerne kom-

plimentere ham, fordi han bragte frem, at det jo ikke er den ideologiske baggrund for den pågældende skole, det drejer sig om. Det har intet med det at gøre.

De skoler, som er under den danske friskoleordning, må drives på det ideologiske grundlag, der passer dem – det er jo deri, friheden består, og det er jo det, der er det fine i vores friskolesystem – men reglerne for, hvordan tilskudsmidlerne skal forvaltes, skal selvfølgelig overholdes. Det er det, det drejer sig om, og ikke om, hvorvidt man bygger sin skole på et indremissionsk, et kristent, et katolsk, et jødisk eller et maoistisk grundlag. Det er lovgivningen fuldstændig uvedkommende. Derfor synes jeg, det er vigtigt, at man ikke lader Venstres meget skingre tone stå fuldstændig uimodsagt.

Jeg synes, man kan sige mange pæne ord om Tvind. Tvindskolerne har samlet mange vanskelige børn op, og mange forældre har været lykkelige over, at et skolesystem som Tvinds har været parat til at tage deres vanartede unger i sin varetægt, når det almindelige skolesystem svigtede totalt. Der har også været mange lærere på Tvindskolerne, som har været meget idealistiske, og som under store private ofre har brugt hele deres liv, både deres vågne og deres sovende tilværelse, på at arbejde for skolerne.

Men det er selvfølgelig ikke det samme, som at skolerne skal have lov til at forvalte de tilskudsmidler, de får, efter forgodtbefindende og til formål, som det ikke på noget tidspunkt har været meningen, at de skulle bruges til. Deri tror jeg vi alle sammen er enige, men lad os blive fri for, at der bliver ført et eller andet ideologisk felttog mod en bestemt skoleform, som drives på et bestemt idealistisk grundlag! Det synes jeg ikke man skal, men selvfølgelig skal skolerne overholde reglerne for, hvad pengene må bruges til, og det er det, som disse lovforslag lægger op til at de skal. Det synes jeg vi alle sammen kan blive enige om. Selvfølgelig skal pengene bruges til skolevirksomhed og ikke til noget som helst andet. Det er det, der er meningen, og disse forslag kan forhåbentlig medvirke til, at det vil blive sådan i fremtiden.

Jeg vil blot sige på Det Radikale Venstres vegne, at vi vil gå aktivt ind i udvalgsarbejdet og derunder selvfølgelig også nøje undersøge, hvilke virkninger de foreslåede regler vil have på hele friskolesystemet, herunder også på driften af gamle friskoler, som vi kender dem under forskellige helt klassiske former med initiativtagere, der stiller deres egne boliger og bygninger til rådighed osv.

Vi er enige i sigtet, men vil gerne være fri for en stempling af bestemte skoler som mere eller mindre lødige.

Jan Køpke Christensen (FP):

Som det er blevet sagt af andre ordførere her i dag, skal vi selvfølgelig hyldede den liberalistiske skoletradition, vi har her i landet, og det gør Fremskridtspartiet naturligvis også.

Fremskridtspartiet var allerede på banen i forrige samling, hvor vi netop stillede en forespørgsel om Tvindimperiet – for at sige det rent ud – og da var vi var glade for, at ministeren lovede, at der ville ske en kulegravning af hele området. Det skal ministeren have tak for.

Jeg er glad for i dag at konstatere, at alle partier her i Tinget er enige om, at der skal gøres noget på det pågældende område, og som vi kan se af forslaget, går det ud på, at man nu tilstræber at indføre enslydende bestemmelser i friskoleloven, gymnasieloven, hf-loven og høj-skole- og efterskoleloven, og det synes vi er positivt.

Gudskelov opfører langt de fleste af skolerne i den skoleform, vi her taler om, sig økonomisk ansvarligt, og derfor skal der naturligvis ikke være en slags hetz imod netop den skoleform, som vi debatterer her i dag.

Vi er glade for, at der både i regeringen og i alle partierne her i Tinget er stor enighed om, at der nu skal strammes op på dette område, men det er utrolig ærgerligt, at et enkelt imperium, nemlig Tvind, ikke lever op til ånden i de love, der er på området, og dermed ødelægger det for de skoler, der er – velopdragne, kan man måske sige.

Fremskridtspartiet har altid bekæmpet og vil altid bekæmpe alt misbrug af skatteyderbetalte offentlige midler, og vi har jo hørt, at ministeren har sagt, at det, der er foregået, ligner svindel med offentlige midler.

På den baggrund må jeg sige, at det efter Fremskridtspartiets opfattelse er meget kedeligt, at kommunerne så fortsætter med at støtte Tvindskolerne økonomisk. Det er klart, at det er en økonomisk støtte, at man fortsat sender eleverne til nogle skoler, hvor ministeren, efter at Rigsrevisionen er kommet på banen, erkender at der foregår noget, der ligner svindel med offentlige midler, og så mener jeg, at en sådan holdning også må være konsekvent, og at konsekvensen må være, at man omgående griber ind i den ret, kommunerne har til selvforvaltning, og siger: Nu må det stoppe. Hertil og ikke

længere! Nu må de altså prøve at finde andre steder at placere disse elever.

Jeg ved godt, at det umiddelbart kan være svært at placere eleverne på andre skoler, men jeg mener, at man bør gøre en indsats for, at det kan ske, uanset om de skal transporteres dertil med bus eller lignende.

Det, der er kommet frem, er, at man fører økonomiske midler væk fra skolerne og over til Fælleseje. Det er efter Rigsrevisionens opfattelse misbrug, og det, der på nuværende tidspunkt fremgår af Rigsrevisionens udtalelser, gør, at Fremskridtspartiet er meget ked af den situation, vi er i i dag, og at vi i det hele taget skal have disse forslag.

Efter Rigsrevisionens opfattelse er det nødvendigt, kan vi se, og på Fremskridtspartiets vegne er jeg som sagt utrolig lykkelig for, at der er fælles fodslag i alle partierne med hensyn til disse forslag, således at vi kan komme videre og få et fornuftigt skolesystem på området.

Man skal naturligvis ikke på nogen måde have lov til at læse de offentlige kasser og fylde pengetanke osv., således som det ser ud til, at der er sket, og derfor synes jeg, forslagene i dag er helt på deres plads.

Men jeg må erkende, at jeg for en gangs skyld er enig med Det Radikale Venstre i, at man ikke skal gå efter ideologien; det er jo ikke det, det handler om. Vi må naturligvis være saglige og nøgterne og sige, at uanset deres ideologisk baggrund skal skolerne have lov til at eksistere, men at vi naturligvis må sætte grænsen ved økonomisk misbrug.

På Fremskridtspartiets vegne er jeg også glad for, at De Frie Grundskolers Fællesråd har udtalt, at der er fuld opbakning til det, vi taler om i dag. Det er naturligvis altid en stor fordel at have sådan en organisation bag den slags lovforslag.

Jeg vil så afslutte med at sige, at vi naturligvis vil sørge for at stille nogle opklarende spørgsmål under udvalgsbehandlingen. Men umiddelbart er der fuld opbakning til forslagene fra Fremskridtspartiets side.

Bruno Jerup (EL):

Disse to lovforslag kan efter Enhedslistens opfattelse tilsammen betegnes som en antikernlov inden for højskole- og fritidsskoleområdet.

Enhedslisten støtter, at man får klare linjer inden for det område. En sammenblanding af uddannelsesmæssige hensyn og økonomiske

interesser er undergravende for fritidsskoleområdet og højskoletanken og ideen om selvejende institutioner.

Vi går generelt ind for langt større åbenhed – ikke kun for Tvinds vedkommende, men med hensyn til virksomheder i det hele taget. Og det kunne bestemt være ønskeligt, at dette var startskuddet til en mere præcis holdning fra regeringens side i alle de situationer, hvor staten har penge i klemme enten via tilskud eller via fradrag. Og vi håber da, at regeringen vil følge tråden op på andre områder, sådan at vi kan få en diskussion, der ikke kun handler om, hvorvidt det nu er hønsetyve eller hestetyve, der er på spil.

Derfor støtter vi også, at de midler, som skolerne får, ikke må bruges til formål, som er uvedkommende i forhold til skoledriften.

Det kunne være interessant at få afdækket, hvor almindelige de transaktioner, som nu søges forbudt, egentlig har været i denne sektor. Jeg er umiddelbart af den opfattelse, at det ikke kun er et enkeltstående eksempel, som kan benævnes med kodeordet Tvind. Det være kun sagt for at antyde den opgave, som ministeren med denne lovændring har sat sig for at løse.

Vi kan også støtte, at der stilles skærpede krav til bestyrelsesmedlemmernes og revisorerens habilitet. Det er utrolig godt, at ministeren har indset, at denne totale sammenblanding af økonomiske interesser i et gensidigt netværk fører til koncerndannelser, der har en malkning af det offentlige som sit væsentligste formål, og jeg håber som sagt, at regeringen vil følge det op på andre områder.

Det eneste sted i lovkomplekset, hvor jeg mener at der er nogle problemer, er i L 219, hvor det bl.a. af nr. 10 fremgår, at der vil blive foretaget en præcisering og opstramning med hensyn til spørgsmålet om elevbetaling.

Nu er det ikke nogen ny ting, at der er elevbetaling; så det er egentlig ikke det, der er ændringen. Men ministeren gør jo stort nummer ud af at sikre, at en enkelt skole ikke har en mere lempelig fripladsordning, og det synes jeg er et problem. Jeg mener ikke, at en lempelig fripladsordning i sig selv er til skade for friskoletanken eller højskoleånden. Så længe det blot står klart, at de pågældende elever faktisk går på skolen, har skolen jo den faktiske arbejdsbyrde. Man må jo også spørge, hvor i verden disse elever ellers ville være, hvis de ikke var på den pågældende skole. Og eftersom Enhedslisten går ind for, at undervisning skal være gratis, er det heller ikke

her, vi ser noget særligt problem for friskoletanken eller højskoleånden.

I den forbindelse kan jeg også nævne, at de bestemmelser om gæsteelever, man vil indføre i lovteksten, virker noget rigide. Det kan også undre, at Folketinget den ene dag mener, at internationaliseringen har alle mulige kvaliteter, og i næste øjeblik gør en særlig dyd ud af at forhindre, at visse højskoler f.eks. har en betragtelig rejseaktivitet. At man så i nordisk regi åbner en anden pengekasse, ligner for mig at se en slags afladskøb.

Vi er i øvrigt også forundrede over, at færinger ikke mere kan få tilskud til et ophold på en dansk folkehøjskole. Der burde kunne laves en sådan ordning, at de kan fortsætte.

Nogle af de spørgsmål, som jeg har rejst her, håber jeg vi kan få nærmere belyst under udvalgsarbejdet, men vi støtter hovedsigtet med de to lovforslag, som er at rydde op i u hensigtsmæssige forretningsgange. Og selv om det er Tvind, som er i fokus for øjeblikket, og selv om lovkomplekset let kan opfattes som en lex Tvind, vil Enhedslisten opfordre ministeren til at bekræfte, at det er hensigten at følge dette op og undersøge, hvilke andre betænkelige transaktioner der har været inden for disse loves område, både i forhold til de nugældende love og i forhold til de stramninger, som vil blive foretaget.

Enhedslisten er af den opfattelse, at der skal gælde et juridisk lighedsprincip for alle institutioner og skoler, og er i øvrigt af den opfattelse, at det er vigtigt, at der er en stor rummelighed og fleksibilitet i forhold til skolerne og institutionerne, men selvfølgelig en rummelighed, som skal være fælles for alle. Fastholdelse af rummelighed er vigtigt, så ministeren og Folketinget ikke i et øjeblik blodruser bider hovedet af alle hønsene i hønsegården.

Som et særligt punkt vil jeg gerne have, at ministeren her fra talerstolen bekræfter, at de elever, som nu er i gang, og som f.eks. skal afslutte deres skoleforløb til sommer, ikke kommer i klemme, og at ministeren lover, at der under alle omstændigheder bliver fundet en løsning for disse elever. Den megen tumult for øjeblikket gør naturligvis, at mange elever føler en udbredt usikkerhed for deres fremtid. Det ønsker jeg sådan set at ministeren allerede nu giver en melding om fra talerstolen.

Addi Andersen (CD):

Vi ved jo alle, hvorfor undervisningsministeren har fremsat disse to lovforslag.

Både blandt skiftende undervisningsministre og hos Folketingets flertal har der i årtier været en næsten grænseløs tålmodighed med Tvindimperiet eller Tvindkoncernen. Var man bekymret over, hvad det egentlig var, der foregik, og rejste man kritik, kunne man i en lang periode være ret sikker på verbale klø fra mange i denne sal, som havde en tyrkertro på Tvinds idealistiske ideer.

Tvind selv bryder sig bestemt ikke om at blive kaldt hverken imperium eller koncern, men med den måde, foretagendet har været drevet på: med en lukkethed og en hemmelighedsfuldhed i et uigennemskueligt, centralistisk system, kan ingen forvente at blive behandlet som en mimose. Vil man ikke kaldes ved disse navne, må man holde op med at agere som noget, der i hvert fald ligner til forveksling.

De kritisable forhold vil forhåbentlig i den kommende tid blive fuldt belyst og opklaret så tilstrækkeligt, at mørklægningen hæves og der ikke længere er nogen tvivl mulig.

Vi har i Danmark den berømmede danske fri-skolelov, og frihed skal være for Loke såvel som for Thor, men Tvind skal vel ikke bevilges større frihed end andre med hensyn til at opfylde lovens ord og hensigt. Offentlige tilskud skal ikke gives til noget, der har præg af en hemmelig loge for særligt indviede, og midlerne skal hverken kunne indgå i en indbringende forretningsvirksomhed eller i en støtte til udenforstående interesser.

Der har været gjort mange politiske tilløb til at få indført skærpselser, men indtil nu er de hver gang strandet. Andre skoler under denne lovgivning efterlever kravet om at være selvstændige institutioner, og de samme krav skal Tvind ikke kunne omgå. Andre skoler skal leve op til habilitetskrav til bestyrelsesmedlemmer og revisorer, og det må Tvind også finde ud af. Der må ikke fortsat kunne rejses mistanke eller tvivl om, hvis interesser der tjenes med offentlige tilskud. Tvind får nu en frist til at få forholdene bragt i orden. Det er en gestus, man bør tage imod med kyshånd, hvis man vil nyde godt af en god lovgivning.

Fra kommunernes side er det blevet nævnt, at de risikerer at stå over for et problem, hvis de ikke længere kan bruge Tvinds efterskoler til unge med særlige vanskeligheder. Begrundelsen er – som det så smukt siges – at der ikke er

andre, der vil have dem, men hvad er det for en menneskelig holdning at have? Er man totalt ligeglad med, hvordan forholdene og metoderne er i de tilbud, som unge, der har store vanskeligheder, sendes ud til, bare problemerne kan eksporteres bekvemt mod passende betaling? Og er man ligeglad med, om lovene bliver overholdt, hvis man bare kan bruge institutionen? Det skuffer mig meget.

I CD er vi klar over, at det er en vanskelig sag, undervisningsministeren har på sit bord, og jeg vil gerne give mit partis støtte til de nødvendige lovgivningsmæssige præciseringer og opstramninger i begge lovforslag.

CD giver selvfølgelig også ministeren sin fulde opbakning til det undersøgelses- og opklaringsarbejde, der er i gang. Jeg vil gerne her rose ministeren for hans handlekraft og vilje til endelig at få redet tingene ud, også selv om det er som at stikke fingrene i en hvesperede. I alle tilfælde ser det ud til, at noget er galt. Og det kan ingen minister sidde overhørig.

Derfor støtter CD de to lovforslag.

Poul Nødgaard (DF):

Det er jo sjældent, Folketinget er så enigt, som det er i dag, i hvert fald i denne sag, og vi kan vist konstatere, at det er godt, at vi ser disse lovforslag.

Man kan måske lidt drilsk spørge, hvorfor det ikke er sket for mange år siden. Det har jo faktisk ikke skortet på advarsler imod Tvindimperiet, men der har været talt for døve ører, og der må være mange i det danske samfund, også politikere, der må have utrolig røde ører, måske også den tidligere undervisningsminister, hr. Bertel Haarder, som er til stede i salen i dag. Det er han måske netop, fordi han i denne sag har et kæmpe medansvar for, at der ikke er sket noget på et langt tidligere tidspunkt.

Nu kommer så opgøret, men det rammer jo desværre en række af de skoler, som der hidtil ikke har været nogen form for problemer med. Jeg tænker her på, at i de tilfælde, hvor flere skoler gennem et forbund drives under ét, må de nu omorganisere deres virksomhed på forskellig vis, i hvert fald så vidt jeg læser forslaget. Det vil de naturligvis også gøre, bl.a. ved at ændre deres vedtægter osv., men det er selvfølgelig lidt ærgerligt for dem, at de nu skal omlægge deres virksomhed.

Både Rigsrevisionen og politiet har nu fat i sagen, og vi må så tro på, at det resultat, de når frem til, bliver endeligt afgørende for, hvordan

denne sag udvikler sig. Hvis slutresultatet af den sag, som kører i øjeblikket, bliver, at Tvindskolerne har begået noget ulovligt – og det er der jo meget der tyder på at de har – kan man jo forestille sig, at der må blive tale om, at de tilskud, man ulovligt har oppebåret, naturligvis betales tilbage til den danske stat. Det går jeg ud fra at ministeren kan bekræfte, og jeg går også ud fra, at de penge, der fra de enkelte skoler er overført til imperiet, selvfølgelig på forskellig vis kan tilbageføres, for der er ingen tvivl om, at de midler, der måtte komme ud af en sådan sag, er til stede. Det er der nok ikke nogen som helst tvivl om.

Jeg skal ikke gentage en masse af det, de andre ordførere har sagt, men jeg vil afslutningsvis komme lidt ind på noget af det, der har været talt om, og det drejer sig om de elever, der er i systemet i øjeblikket:

De forskellige ordførere har talt meget om, at det er vigtigt at få fastslået, at hvis ministeren på et givet tidspunkt inden skoleårets afslutning skulle bringe udbetalingen af statstilskud til ophør, fordi det nu engang må gøres, skal de elever, der er på vej til at slutte deres skolegang med 9. eller 10. klasse, have lov til at gøre det. Det har jeg da også sympati for, men sympatien rækker altså ikke længere, end at hvis der er tale om klare ulovligheder, kan man ikke – uanset om nogle elever er i knibe – lade skolen fortsætte under en eller anden form. Så må undervisningsministeren på en eller anden måde sørge for, at de elever, der kommer i klemme, får mulighed for at afslutte deres skoleforløb. Det kan ikke være sådan, at en skole, som har kørt ulovligt, får lov til at fortsætte undervisningsforløbet.

Og så vil jeg lige komme ind på noget, som også har været lidt fremme, nemlig kommunernes rolle i denne sag. Jeg har også set, at forskellige kommuner fortsat har planer om at sende elever til Tvind, og dér vil jeg sige, at vi selvfølgelig har kommunalt selvstyre, men at det forekommer mig noget overraskende, at danske kommunalpolitikere skulle have planer om at fortsætte en sådan trafik, hvis de får klarlagt, at der er tale om ulovligheder.

Derfor vil Dansk Folkeparti støtte disse to forslag, og jeg håber, at de kan få en hurtig gang gennem Folketinget.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg vil blot oplyse hr. Poul Nødgaard om, at i den periode frem til 1988, hvor jeg havde ansvaret for Tvind – og det havde jeg altså frem til 1988 – forelå der en rigsrevisionsberetning, som frikendte Tvind. Den kom i begyndelsen af 1980'erne.

Så forskellen på dengang og nu er, at dengang forelå der en rigsrevisionsberetning, der frikendte Tvind; i dag foreligger der en rigsrevisionsberetning, som mildest talt gør det modsatte.

Det eneste af Tvind, som jeg efter 1988 beholdt under min ressort, var Det Nødvendige Seminarium, og med Folketingets bistand fik jeg som bekendt nedlagt det i 1989. At Tvind så i begyndelsen af 1990'erne åbenbart har ladet seminariet fortsætte – idet man dog lod eleverne indskrive, som om de var højskoleelever – er jo en meget graverende sag, hvis det viser sig at være rigtigt.

Jeg vil i øvrigt kun ønske ministeren tillykke med denne lovgivning.

Det er beklageligt, at en lovgivning, der i så mange år har virket til alles tilfredshed og rummet alle de forskellige arbejdsmodeller, man har haft for de frie skoler, nu skal strammes op, fordi den er blevet misbrugt. Men der er ikke andet at gøre end at stramme den op, og det kan jeg også forstå at der er bred tilslutning til.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Efter at hr. Bertel Haarder nu har været på talerstolen, kunne jeg godt være blevet nede. Jeg skal ikke forsvare det, hr. Haarder har gjort i sin ministertid, men det er jo nu klarlagt for hr. Poul Nødgaard, at Rigsrevisionen på det tidspunkt netop frikendte Tvind.

Og jeg skal ikke forlænge debatten om Tvind unødigt, for jeg synes, forslagene nu skal gennemføres, og så må vi jo se, om dét hjælper på situationen. Det håber jeg inderligt at det gør, men det er et moralsk at komme igennem og en meget svær balancegang, hvis de velopdragne skoler, som jeg sagde tidligere, ikke skal ødelægges. Derfor håber jeg, at det ikke unødigt går ud over de velopdragne skoler.

Frihed er det bedste guld, som man jo siger, og som bekendt går Fremskridtspartiet meget stærkt ind for den personlige frihed og frihed i det hele taget, men under ansvar, og det er netop det »under ansvar«, Tvindkoncernen åbenbart har glemt, ser det ud til.

Så vi ønsker ministeren held og lykke med det videre arbejde.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Når jeg beder om ordet, så er det, fordi jeg føler, at hr. Bertel Haarders og min hukommelse er lidt på kollisionskurs, og derfor kunne jeg godt tænke mig at stille hr. Bertel Haarder to spørgsmål – af hensyn til min egen hukommelse, for jeg har desværre ikke taget papirerne med:

For det første om det rent faktisk ikke var sådan, at Rigsrevisionens interesse for Tvind i 1980'erne, endda i to omgange, centrerede sig meget om Den Rejsende Højskole og hele problematikken i forbindelse med, at man efterlod elever i udlandet osv.

For det andet om man ikke i de situationer koncentrerede sig meget om fonden, altså Fælleseje, og ikke præcis om, hvordan og hvorledes de enkelte skoler håndterede situationen.

Det kan være, at jeg husker forkert, men sådan husker jeg den indsats, der hidtil har været gjort på området.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg har ikke medbragt rapporten, men så vidt jeg ved, vedrører den også, om der var en lov-mæssig forvaltning af statens midler på Tvind-skolerne. Og så vidt jeg husker, var et af resultaterne af denne rapport, at man strammede skat-telovgivningen, sådan at det ikke blev så let at sætte penge til side skattefrit. Tvindskolerne lod jo lærerne indgå forsørgelseskontrakter, og så kunne de afstå op til halvdelen eller måske endda 70 pct. af deres indkomst til fællesskabet, og disse penge blev så ikke beskattet, men gik til fællesskabet. Det var den ene opstramning.

Der var jo talrige sager vedrørende Tvind. Jeg kan også huske, at nogle elever klagede over, at de skulle betale for hele skoleopholdet forud, og at de så ikke kunne få pengene tilbage, når de opdagede, at de fik dårlig undervisning eller dårlig mad og så rejste deres vej. Det fik vi også klaret meget hurtigt.

Det er derfor, jeg har tilladt mig at sige til en avis, at når det gælder Tvindskolerne, må man sove med bukserne på og have kosten liggende ved siden af sengen, sådan at man hele tiden kan komme efter dem.

Men når det gælder overholdelse af reglerne, blev Tvind altså frikendt af Rigsrevisionen i begyndelsen af 1980'erne.

Noget andet er så, hvad man skal gøre i fremtiden, og jeg er altså tilhænger af, at man ikke fraviger det udmærkede princip, at det er forstanderen, der er ansvarlig for, at midlerne bruges rigtigt.

Nogle kan sikkert huske, hvordan Europahøj-skolen mistede sin godkendelse og blev lukket i lighed med en eller flere friskoler på Lolland, fordi det efterfølgende viste sig, at man ikke havde levet op til tilliden. Så var det slut, skolen blev lukket. Derfor er der heller ingen mulighed for at give Tvindskolerne tilladelse, hvis det viser sig, at de har brudt disse meget enkle regler, der gælder. Så kan de ikke klare det med at sige: Jamen nu skal vi nok for fremtiden rette ind, for hele systemet bygger på tilliden til forstanderen.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Intet er jo for sent i denne verden, og jeg har tidligere her fra talerstolen i dag givet udtryk for, at vi i den socialdemokratiske gruppe er glade for, at vi nu får ryddet op.

Men jeg synes også, at jeg efter at have lyttet til hr. Bertel Haarder faktisk er blevet bekræftet i min hukommelse: Det, det handlede om i 1980'erne, var Fælleseje, det var skatteproblematik, det var Den Rejsende Højskole osv. Det var disse sager, man koncentrerede sig om, og ikke det, vi reelt behandler her i dag, såsom revisionsforhold, administrationsforhold, husleje, huslejekontrakter osv.

Nu er jeg jo ikke i den situation, at jeg var medlem af Tinget i 1980'erne, men jeg synes, jeg kan høre på det hele, at også her har der nok været nogen, der har haft et ansvar, inklusive hr. Bertel Haarder.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det er med stor tilfredshed, at jeg her kan takke alle ordførere for opbakning til de to lovforslag. Ja, jeg vil næsten tillade mig at kalde det en ganske krystalklar tilslutning til formålet med denne lovgivning.

Jeg er også meget glad for at konstatere – og jeg tror, det er gået igen hos alle ordførere – at det, der er afgørende, er at værne om den nuværende, eksisterende lovgivning, der bygger på en meget lang, værdifuld, unik skoletradition i Danmark. Der er ingen, der har sat spørgsmålstegn ved, om vi skulle fastholde frihedsbegrebet, som det har været praktiseret igennem mange år.

Lige så klart er det fremgået af ordførernes indlæg, at det er nedslående, at en enkelt gruppe af skoler under det, man kan kalde Tvindimperiet eller Tvindkoncernen, så klart har udskilt sig fra de øvrige skoler i den måde, de har praktiseret deres virksomhed på, og ad den vej har tvunget os til at præcisere og stramme lovgivningen vedrørende de frie skoler op.

Jeg deler helt opfattelsen hos dem, der har sagt, at det er ærgerligt, det burde være unødvendigt, og jeg mener at kunne henvise til en lige så lang tradition for, at hvis der i perioder har været problemer med en enkelt skole eller to, har skoleformernes organisationer med det samme været klar til at drøfte og løse problemerne.

I denne sag, der jo som nævnt er affødt af Tvindkoncernens måde at administrere sin skolevirksomhed på, har vi været tvunget til at præcisere og stramme lovgivningen op. Og det er jo med virkning ikke bare for Tvind, selv om det var hovedformålet, det er med virkning for alle skoleformer under de frie skoler. Det er så prisen.

Men jeg er glad for også at kunne konstatere, at skoleorganisationerne i det store og hele slutter op om lovforslagene og har erkendt nødvendigheden af det her.

Der er mange, der også undervejs har fundet det rigtigt at minde om, at vi ikke med disse lovforslag er ude på et ideologisk felttog. Der skal, som flere har sagt, også fremover være rummelighed i vores friskolelovgivning. Derfor er det rigtigt, at hvis der er Tvindskoler, der i øvrigt som alle andre skoler lever helt og fuldt op til formålet, så er der plads til dem – frihed for Loke såvel som for Thor.

Når man siger i et forsvar for Tvind, at der jo trods alt er elever og lærere, der har været glade for at være på skolerne og virke på skolerne, er det givetvis rigtigt. Men det er jo også det helt almindelige inden for disse skoleformer, at folk kommer der frivilligt og endog er meget glade for at være der. Som jeg tror, hr. Anders Mølggaard sagde: Erfaringen er vel tit den, at her dannes der venskaber for livet.

Men hvis man vil fremhæve Tvind i den sammenhæng, har det i hvert fald gjort et stærkt indtryk på mig, at skolerne og imperiet har efterladt en stribe af frustrerede elever og medarbejdere, som til stadighed, til stadighed melder sig i den offentlige debat, og det er ikke til gavn for de frie skoler, og også – men det er en anden sag – i klager til ministeriet. Også derved

adskiller Tvindskolerne sig fra de fleste andre skoler. Så man skal være meget varsom, synes jeg, med måden at udtrykke sig på i denne sammenhæng.

Jeg vil ikke gå ind på enkeltheder. Der har jo også i det store og hele været tilslutning til lovforslagene og indholdet af dem. I forbindelse med hovedformålet med disse lovforslag har vi fundet det hensigtsmæssigt at føje nogle yderligere ting til, når lovgivningen nu var under revision, og jeg har forstået, at der er ordførere og partier, der har brug for under udvalgsarbejdet at få afklaret en række spørgsmål; det er jeg selvfølgelig helt klar til på sædvanlig vis.

Flere ordførere – hr. Poul Erik Dyrland nævnte det først – sagde, at der også er et hensyn at tage til den gruppe unge, som hører til i den undervisningspligtige alder, eller som står over for at skulle op til en af de afsluttende prøver i forbindelse med folkeskolens afgangsprøver. Det er jeg helt opmærksom på, og jeg har også forstået på flere ordførere, at der er et hensyn at tage til eleverne. Men det skal jo ikke betyde, at vi ser igennem fingre med nogen form for ulovligheder. Vi må finde en måde at varetage de pågældende elevs interesser på, tage det nødvendige hensyn til dem.

Der er også nævnt spørgsmålet om den del i lovforslagene, som ligger uden for hovedformålet, nemlig at vi også må ændre i de hidtidige regler for, at elever fra Færøerne kan få et særligt tilskud. Det er begrundet, hvorfor det har været nødvendigt at gennemføre den del af det. Jeg er helt opmærksom på, at vi her kan stå tilbage med et problem, som vi må løse på anden måde, idet vi jo ikke har noget ønske om i øvrigt, at unge fra Færøerne ikke skulle have gode vilkår for også at søge danske frie skoler.

Det har naturligvis ikke kunnet undgås i indlæggene i dag, at man, ud over hvad der hører disse lovforslag til, også har været optaget af den debat, der nu løber bl.a. i forbindelse med Rigsrevisionens foreløbige undersøgelse og de initiativer, jeg har sat i sving. Men jeg vil tilråde, og jeg vil anbefale, at vi skiller tingene ad – jeg forstår godt fristelsen hos ordførerne. Jeg vil anbefale, at vi nu koncentrerer os om denne lovgivning, og hvad den rummer, og så må tiden vise, hvad der bliver af følger i forbindelse med den række af initiativer, der nu er taget for helt og fuldt og så dybt som muligt at få belyst de problemer, der måtte knytte sig til Tvindkoncernens måde at drive skolevirksomhed på.

Jeg takker endnu en gang for tilslutningen fra alle ordførere og vil som sagt under udvalgsarbejdet bidrage på en sådan måde, at vi så hurtigt som muligt kan få gennemført denne lovgivning.

Jeg vil sige til hr. Anders Mølgaard, som spurgte, om den ikke kunne træde i kraft i forbindelse med et nyt skoleår: Min indstilling er, at skolerne så hurtigt som muligt skal indrette sig på de nye vilkår, som bliver besluttet, når dette lovforslag er vedtaget, og så må vi se, om der er juridiske problemer, der knytter sig til, at der skal lidt længere tid til. Men det skal gå hurtigst muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 220: Forslag til lov om undersøgelse af Nørrebro-sagen.

Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 13/3 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Det lovforslag om en undersøgelse af Nørrebro-sagen, som justitsministeren har fremsat, har et ulykkeligt udgangspunkt: de voldsomme begivenheder på Nørrebro for snart 3 år siden. De autonomes handlinger natten efter folkeafstemningen havde et omfang og en karakter, der ikke før er set her i landet, og det medførte, at politi-